

Jung Vilmos: A Regulatory Sandbox helyzete az olasz energijog területén

Bevezetés

Az Európai Unió energiapolitikájának célja többek között az energiapiacok versenyképességének javítása, valamint az egységes európai energiapiac létrehozása. Az uniós energiapolitika első lépése a tagállami energiaszektorok teljes liberalizációja volt, mely vonatkozásában az Európai Unió három liberalizációs energiapiaci jogszabálysomagot alkotott. Az első energiacsomagot 1996-ban (villamos energia) és 1998-ban (gáz) fogadták el, melyek a tagállamok jogrendszerébe 1998-ban (villamos energia), illetve 2000-ben (gáz) kerültek átültetésre. A második energiacsomagot 2003-ban fogadták el, mely irányelveket a tagállamok 2004-ben ültettek át a nemzeti jogrendszerükbe. 2009. áprilisában fogadták el a harmadik energiacsomagot, amely módosította a második csomagot, és amely a villamos energia és a gáz belső piacának további liberalizálására törekedett, illetve a belső energiapiac végrehajtásának alapköve volt.^[1]

Az energia mint piaci ágazat nagy jelentőséggel bír, ugyanis a háztartások éves kiadásainak 6 %-át adja, illetve az energiaárak befolyásolják a teljes gazdaságot, valamint kb. 90.000 vállalkozás és 2.200.000 fős munkaerőállomány épül rá. Az Európai Unió felismerte az energiagazdálkodás fontosságát, aktualitását, és immáron negyedik alkalommal próbálja tökéletesíteni, szabályozni az energiarendszert. A téli energiacsomag bevezetésével 177 milliárd euró többletberuházásra, valamint 900.000 új munkahely lehetőségére számítanak.^[2]

A negyedik energia csomagnak alapvetően három célját lehet meghatározni, az energiahatékonyság növelését; a megújuló energiaforrások területén a globális vezető szerep elérése úgy, hogy a leginnovatívabb technológiákat részesítenék támogatásban; illetve a méltányosság biztosítása a fogyasztók számára, azaz a tiszta energiára való áttérésnek méltányosnak kell lennie azon ágazatok és régiók, valamint a kiszolgáltatott helyzetű társadalmi csoportok számára, amelyekre hatást gyakorol.

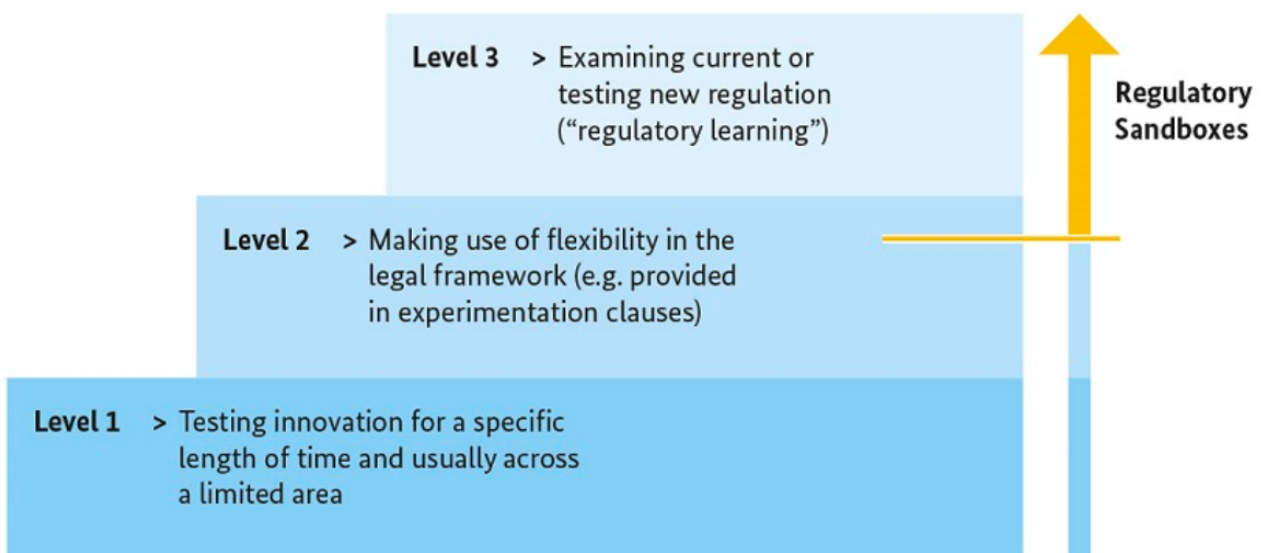
A Regulatory Sandbox jelentése

Maga a Regulatory Sandbox koncepciója a szoftverfejlesztés világából származik, ahol az új kódokat egy meghatározott keretek közötti környezetben lehet tesztelni anélkül, hogy a tágabb értelemben vett rendszer egészének működését és biztonságát befolyásolná.^[3] A Regulatory Sandbox különleges lehetőséget kínál arra, hogy ne csupán az innovációról,

hanem az azt alátámasztó szabályokról, valamint előírásokról is tudomást szerezhessünk. A Regulatory Sandbox keretei lehetővé teszi az innovátorok számára, hogy új termékeket, szolgáltatásokat és üzleti modelleket próbálhassanak ki valós környezetben.

Az innováció és a szabályozás tesztelésének kereteként a Regulatory Sandbox-ot három elem jellemzi:

- A Regulatory Sandbox korlátozott ideig létrehozott, korlátozott területet lefedő teszterület, ahol az innovatív technológiák és üzleti modellek a való életben kipróbálhatók. Sok esetben az innovatív technológiák és üzleti modellek nem felelnek meg teljes mértékben a jelenlegi szabályozásnak, ugyanis a jogalkotók nem láthatták előre az új fejlődési irányzatot.
- A Regulatory Sandbox a szabályozási mozgásteret használja. A kísérleti záradékok és a rugalmasságot biztosító egyéb eszközök lehetővé teszik a Regulatory Sandbox felállítását, még akkor is, ha a meglévő jogi keret nem rendelkezik a kipróbálásra váró technológiáról vagy üzleti modellről.
- A Regulatory Sandbox „érdeklődést mutat a szabályozás felfedezése iránt”. Ez azt jelenti, hogy a hangsúly nem csak az innováción van, hanem azon a kérdésem is, hogy a jogalkotó mit tanulhat meg a jövőbeli szabályozás érdekében. A Regulatory Sandbox csak akkor eredményez jobb szabályozást, ha az a szabályozás felfedezésével jár.^[4]

1. ábra

<https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Infografiken/Alt/3-stufen-reallabore.html>

A Regulatory Sandbox keretében minden teszt meghatározott ideig és meghatározott korlátozások mellett futhat. A tesztelés végén pedig valamennyi szabály a szokásos módon érvényes lesz. A Regulatory Sandbox tehát nem jelenti a szabályozás állandó jellegű megváltoztatását, éppen ellenkezőleg, a Regulatory Sandbox keretében történő vizsgálatok eredményei segítik elő annak eldöntését, hogy szükséges-e a szabályozás újragondolása.

Fontos, hogy mindig szem előtt kell tartani, hogy a Regulatory Sandbox célja nem csupán a biztonsági és védelmi előírások deregulálása vagy csökkentése. Valójában ennek az ellenkezője a helyzet: sok olyan terület van, ahol a jogi helyzet nem világos vagy bizonytalan, tehát amelyekre még érdembeli jogszabályokat szükséges létrehozni. Ugyanakkor a meglévő – esetleg évtizedekkel ezelőtt kialakított – szabályokat a digitális átalakulás ezen időszakában gyakrabban szükséges felülvizsgálni, mint korábban. A Regulatory Sandbox célja a megfelelő jogi keret kialakítása, a hasznos és szükséges normákról való lemondás nélkül.^[5]

Kiemelendő, hogy a szabályok helyesen támasztanak magas követelményeket, amelyeket elvárunk egy alapvető terméktől vagy szolgáltatástól, de ez nem jelenti azt, hogy a szabályok tökéletesek lennének vagy statikusnak kellene lenniük, továbbá azt sem, hogy mindig képesek lennének a kívánt eredmények elérésére.

A Regulatory Sandbox csupán megkönnyíti a döntéshozatalt, amely inkább adatokon alapul és empirikus eredmények vezérlik. Egy modern, bizonyítékokon alapuló ordoliberalis politika részét képezik, ugyanakkor kiegészíti a meglévő politikákat az innováció előmozdítása érdekében.^[6]

Az innováció és a szabályozás kísérleti terepeként a Regulatory Sandbox sok lehetőséget kínál. Több országnak a jogalkotói hoztak létre már ilyen kísérleti tesztkörnyezetet az energetikai törvény felülvizsgálati lehetőségeinek feltárására, valamint a jogi akadályok leküzdése miatt, az energiaágazat fejlődése érdekében. A Regulatory Sandbox lehetővé teszi a két irányú szabályozási kommunikációt a kísérletező és a törvényhozó között a szabályozás megújítása és új társadalmi-technikai megoldások lehetővé tétele céljából. Ezek a kísérletek azonban nem vákuumban zajlanak, hanem egy többszereplős, policentrikus döntéshozatali rendszerben kell megfogalmazni és megvalósítani őket a jogalkotóval, például az energiaszektorban lévő, elosztóhálózati rendszerüzemeltetővel való együttműködés révén. Hollandiában a decentralizált kísérletek, fenntartható villamosenergia-termelésről szóló kormányrendelet (EDSEP) lehetővé teszi az innovatív energetikai szolgáltatásokat helyi szinten. Az Egyesült Királyságban pedig az innovátorok bizonyos szabályoktól ideiglenesen eltérhetnek a teszt lefolytatása érdekében abban az esetben, ha a termék vagy szolgáltatás innovációnak és fogyasztói előnyöknek nyújtónak tekinthető.^[7]

A Regulatory Sandbox nélkülözhetetlen, ha meg akarjuk tudni, hogy milyen szerepet játszanak az autonóm, mesterséges intelligencia által támogatott repülési, vezetési és vízi rendszerek a jövő közlekedési és logisztikai rendszereiben. Az energiaágazatban olyan innovatív megoldásokat kell kipróbálnunk a jövőbeni energiarendszer számára, amely egyre inkább a megújuló energiára és a magasabb energiahatékonyságra épül, valamint amelyet szintén a nagymértékű digitalizáció jellemez.

Prof. Dr. Uwe Schneidewind, a Wuppertal Intézet elnökének és tudományos igazgatójának szavaival összefoglalva tehát a különböző típusú Regulatory Sandbox-ok társadalmunkban fontos eszközök a kísérleti kultúra ösztönzésére, valamint az átalakítási folyamatok jobb megértésének és támogatásának elérésére.^[8]

A Regulatory Sandbox helyzete Olaszországban

Az Olasz Energiaügyi, Hálózati és Környezetvédelmi Szabályozó Hatóság (Italian Regulatory Authority for Energy, Networks and Environment; ARERA) aktívan támogatja az energiarendszerrel kapcsolatos innovációkat és 2010 óta számos szabályozási kísérletet indított el tesztelés céljából az új technológiák, az új szolgáltatások és az új üzleti modellek terén az európai villamosenergia-piac liberalizációjának jogi keretei között. Az ARERA elképzelései az energiarendszer innovációjáról kettős: először is túl kell lépnie a laboratóriumi kísérleteken és helyben, valós működési körülmények között kell következtetéseket levonnia; másodsor pedig, az intelligens hálózatok nem elegendők, mivel ez az interakció a döntő pontja a hálózatok és a rendszerfelhasználók között.^[9]

Az ARERA valamennyi kezdeményezése része egy átfogó programnak, amelynek általános célkitűzései az Európai Energiaszabályozók Tanácsának (Council of European Energy Regulator; CEER) az ajánlásaira vezethető vissza. Az innovatív megoldások a hálózat hatékonyabb tervezéséhez és üzemeltetéséhez vezetnek, a hálózati egységek automatizálásával és ellenőrzésével, valamint a végfelhasználók részvételével.^[10]

A különféle szabályozási kísérletek alkalmazási területekre irányulnak, más és más innovációs célokkal. Ezek a szabályozási kísérletek öt csoportba sorolhatók, melyek a 2010-től 2019-ig terjedő időszakban eltérő ütemtervekkel rendelkeztek.

Projektkísérletek

Intelligens (elektromos) hálózatok projekt^[11]

Az intelligens hálózat esetén 2010-ben került elindításra a projekt, melyben az intelligens elektromos hálózatokat új technológiai megoldásokkal, továbbfejlesztett automatizálással és vezérléssel tesztelték valódi közepes-feszültségű hálózatokon, valós működési körülmények között.

A kísérlet során a legfontosabb kivételek / eltérések a rendes szabályozás alól a következők: a elosztóhálózati rendszerüzemeltetők (DSO) számára lehetővé tették, hogy extra díjazásban részesüljenek tőkebefektetésükért a kísérletbe épített magasabb kockázat miatt. Az ellenkező oldalon a DSO-knak kellett bemutatniuk bizonyos követelményeket támasztó demonstrációs projekteket, amelyek közül a legfontosabb az volt, hogy a demo projektet egy kritikus MV hálózati zónában kell kidolgozni, amelyet a Reverse Power-flow Time (RPT) mutatóval azonosítottak, a határérték legalább az év 1%-ának megfelelő RPT. Mindössze a hálózati felhasználókkal folytatott nyílt kommunikációs protokollt kellett alkalmazni (azaz az EN 61850 szabványt alkalmazták).

Közüzemi Energiatároló Rendszerek (Utility-scale Energy Storage Systems; ESSs) és a távvezetékek dinamikus hőértékelése projekt^[12]

Az energiatárolásra és a dinamikus hőminősítési kezdeményezésre vonatkozóan a szétválasztási szabályoktól eltérést engedélyeztek a átviteli rendszerüzemeltetőnek (TSO) az ESS-k birtoklása és működtetése érdekében, a demonstrációs projektek mérethatárain belül (210 MWh / 35 MW energiaigényes déli régiók szélsőségesen hátrébb eső széllel; 15 MW energiaigényes tároló a két fő szigeten a rendszerbiztonsági kérdésekhez). A másik oldalon a TSO-t arra bízták meg, hogy telepítsen dinamikus hőértékelési-alkalmazásokat is ugyanabba a kritikus magasfeszültségű hálózati zónába, ahol energiaigényes ESS-ek épültek – a szélterhelések leghatékonyabb megoldásának tesztelése érdekében. Ezenkívül a tőkebefektetések pótlólagos díjazását csak azoknak a raktáraknak tervezték, amelyek képesek elérni a szélcsökkentés célszintjét.

EV újratöltési kísérletek projekt^[13]

Elektromobilitás terén olyan integrált megközelítések jelennek meg, mint az e-mobility, és ezek az új tevékenységek innovatív üzleti modelleket igényelnek.

Ami az elektromobilitási projekteket illeti, a szokásos tarifarendszertől való eltérésként külön hálózati tarifaszervezetet vezettek be, rögzített költségek nélkül, amely csak a nyilvános helyeken történő elektromos töltés céljára szolgáló hálózati szállítási pontokra vonatkozik. Ezenkívül díjfinanszírozási hozzájárulást ítélték oda a kiválasztott projekteknél,

megkülönböztetéstől mentes módon az elosztói szolgáltatók és a független szolgáltatók között. Az ellentétes oldalon a saját projektjeikben részt vevő DSO-knak külön kell vezetniük az eszközök újratöltését az elosztási eszközöktől, és a „multivendor követelményt” a területen kell tesztelniük.

A „Chain 2” teljesítménye a 2. generációs intelligens mérők (SM-2G) esetében projekt^[14]

Ami a „Chain 2” átjárható otthoni eszközök kezdeményezéseit illeti, nem kértek eltérést, csupán a 2. generációs villamosenergia-okosmérők és az átjárható otthoni eszközök közötti kezdeti kapcsolatfelvételi protokoll jövőbeli automatizált eljárásának előrejelzését. Az SM-2G telepítése jelenleg az egész országban folyamatban van a DSO-k jóvoltából.

A rugalmasság és a keresletre reagálással kapcsolatos projekt^[15]

Az olasz villamosenergia-piacra vonatkozó szabályozás jogi keretrendszere több mint 10 évvel ezelőtt lett kialakítva, amikor a megújuló energiaforrásokon alapuló energiatermelés elenyésző volt és az energiatárolók (a vízszivattyús tárolók kivételével) is csak elméleti kérdésként léteztek.

Ami a rugalmassággal és a keresletre reagálással kapcsolatos legújabb kezdeményezést illeti, fontos eltéréseket vezettek be a diszpécser szabályozásában: a járulékos szolgáltatási piacon való részvétel minimális küszöbét 10 MVA-ról 1 MW-ra enyhítették; a megújuló forrásból származó energiatermelő egységek és a járulékos szolgáltatási piacról eddig kizárt keresleti egységek engedélyezhetők voltak, még 1 MW-nál kisebb méret esetén is, feltéve, hogy a „virtuális” összesített egység eléri ezt a küszöbértéket; a műszaki követelményeket az akadályok elkerülése érdekében felülvizsgálták, a termékek szállításához teljesen technológia-semleges megközelítéssel. A piaci felek kockázataikra kihasználhatják ezeket az eltéréseket, és a szokásos piaci szabályok szerint részt vehetnek a járulékos szolgáltatások piacán.

Összegzés

A digitalizáció fejlődésével és új technológiák megjelenésével számtalan új üzleti modell jelenik meg a gazdaság valamennyi területén, azonban ezeknek az új fajta, innovatív üzleti modelleknek a társadalomra kifejtett hatásait nagyon nehéz rövid távon felmérni és mint látható számos esetben a hatályban lévő jogi szabályozás nem is teszi lehetővé ezen üzleti modelleknek a tesztelését. Ezekben az innovációs ötletekben rejlő lehetőségeknek és sokkal inkább azok kockázatainak megismeréséhez nyújt tehát segítséget a Regulatory Sandbox

intézménye. A Regulatory Sandbox keretén belül megvalósuló kísérletek, valamint a tesztelés során összegyűjtött tapasztalatok és eredmények segítik a jogalkotót a megfelelő jogi keret kialakításában az egyre gyorsabban fejlődő energiaszektor területén.

Összességében tehát látható, hogy napjainkban folyamatban van az energiaágazatnak a széleskörű átalakulása, ezért a fogyasztók, valamint a társadalom védelme érdekében, a szabályoknak, a szabályozási módszereknek, illetve az eljárásoknak folyamatosan fejlődniük kell, melyek elősegítésében nagy szerepet tölthet be a Regulatory Sandbox.

dr. Jung Vilmos ügyvédjelölt

PhD hallgató

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

vilmos.jung@gmail.com

1. Európai Parlament: Ismertető az Európai Unióról – A belső energiapiac, <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/45/a-belso-energiapiac>; (Letöltés: 2020. november 15.) ↑
2. Az én energiám: Tiszta energia minden európainak, 2019/03/22, https://energiam.blog.hu/2019/03/22/tiszta_energia_minden_europainak (Letöltés: 2020. november 15.) ↑
3. Ofgem – What is a regulatory sandbox?, https://www.ofgem.gov.uk/system/files/docs/2018/09/what_is_a_regulatory_sandbox.pdf, 1. (Letöltés: 2020. november 15.) ↑
4. Federal Ministry for Economic Affairs and Energy – Making space for innovation, 7., https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/Digitale-Welt/handbook-regulatory-sandbox-es.pdf?__blob=publicationFile&v=2 (Letöltés: 2020. november 15.) ↑
5. Federal Ministry for Economic Affairs and Energy – Making space for innovation Uo., 8. ↑
6. Federal Ministry for Economic Affairs and Energy – Making space for innovation Uo., 8. ↑
7. Esther C. van der Waal, Alexandra M. Das, Tinike van der Schoor – Participatory Experimentation with Energy Law: Digging in a 'Regulatory Sandbox' for Local Energy Initiatives in the Netherlands, 2., <https://www.mdpi.com/1996-1073/13/2/458/htm> (Letöltés: 2020. november 15.) ↑
8. Prof. Dr. Uwe Schneidewind: „*The various types of regulatory sandboxes are an important*

means of boosting the culture of experimentation in our society and of reaching a better understanding of and support for transformation processes.” ↑

9. ISGAN – Innovative Regulatory Approaches with Focus on Experimental Sandboxes Uo., 30. ↑
10. ISGAN – Innovative Regulatory Approaches with Focus on Experimental Sandboxes Uo., 31. ↑
11. ISGAN – Innovative Regulatory Approaches with Focus on Experimental Sandboxes Uo., 34. ↑
12. ISGAN – Innovative Regulatory Approaches with Focus on Experimental Sandboxes Uo., 34. ↑
13. ISGAN – Innovative Regulatory Approaches with Focus on Experimental Sandboxes Uo., 34-35. ↑
14. ISGAN – Innovative Regulatory Approaches with Focus on Experimental Sandboxes Uo., 35. ↑
15. ISGAN – Innovative Regulatory Approaches with Focus on Experimental Sandboxes Uo., 35. ↑